

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการปรับบทกฎหมายในคดีผิดสัญญาชำระหนี้เงิน กรณีดอกเบี้ยผิดนัด และเบี้ยปรับ

การทำสัญญาแต่ละฉบับของคู่สัญญา มีองค์ประกอบมากมาย และมีเงื่อนไขความได้เปรียบเสียเปรียบของคู่สัญญาอยู่ในทุกสัญญา โดยเฉพาะสัญญาสำเร็จรูปที่ผู้บริโภคไม่มีอำนาจต่อรอง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในลักษณะเบี้ยปรับ การกำหนดเบี้ยปรับในกรณีอื่นๆ ไข่มากมายในสัญญา เมื่อคู่สัญญาฝ่ายที่ไม่มีอำนาจต่อรองเข้าลงนามในสัญญาก็จะถูกผูกพันให้ต้องรับผิดชอบเพื่อความในสัญญา ทั้งๆ ที่ บางครั้ง คู่สัญญาฝ่ายนั้น ไม่มีความประสงค์ที่จะเข้าทำสัญญาในลักษณะดังกล่าว แต่อยู่ในสภาวะจำยอม โดยไม่มีอำนาจต่อรอง

แม้การใช้ดุลพินิจของศาลตามมาตรา 383 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือผู้บริโภค จากการถูกเอาเปรียบในลักษณะของการเข้าทำสัญญา การลงนาม โดยไม่มีความรู้ ความเข้าใจในสัญญาที่แท้จริง แต่การใช้ดุลพินิจโดยไม่มีหลักเกณฑ์ หรือมาตรฐานไปในทางเดียวกัน อาจเกิดโทษต่อผู้บริโภค เกิดการต่อต้านหรือปรับปรุงสัญญารูปแบบใหม่จากคู่สัญญา เพื่อไม่ให้ศาลมีอำนาจปรับใช้กฎหมายที่ให้อำนาจศาลในการปรับลดเบี้ยปรับให้กับคู่สัญญาฝ่ายที่ผิดนัด ซึ่งนอกจากไม่ได้ช่วยผู้บริโภคแล้ว ในเวลาต่อๆ ไป อาจจะทำให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนจากสัญญารูปแบบใหม่มากขึ้น ทั้งนี้คงจะเห็นได้จาก ผลที่เกิดขึ้นหลังจากศาลมีคำพิพากษา เจ้าหนี้ได้ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยผิดนัด หรือเบี้ยปรับให้มีอัตราสูงขึ้น เพื่อทดแทนส่วนที่ขาดหายไปจากการชำระหนี้ของลูกหนี้ผิดนัด ที่ศาลได้พิพากษาลดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตามปกติ จนปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยในสัญญา จากร้อยละ 15 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28 ต่อปี⁷⁰ หรือการปรับโครงสร้างของสัญญาเพื่อไม่ให้มีดอกเบี้ยที่ใช้เมื่อผิดสัญญาเป็นต้น

การศึกษาปัญหา และหาความถูกต้องจากหลักกฎหมาย ในการใช้ดุลพินิจปรับอัตราดอกเบี้ยผิดนัด ให้เป็นไปตามกฎหมายและตามอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงของศาลและคู่ความในคดี น่าจะเป็นทางออกทางหนึ่งที่จะทำให้คำพิพากษาเกิดความเป็นธรรม มีมาตรฐานเดียวกัน และให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกัน ทั้งในฝ่ายผู้ให้สินเชื่อและฝ่ายผู้บริโภค และนำไปสู่ความสงบสุขในการ

⁷⁰ สินเชื่อส่วนบุคคล Citi Advance อัตราร้อยละ 19 – 28 ต่อปี ข้อมูล ณ วันที่ 30 มกราคม 2554.

ชีวิตในสังคมอย่างถูกต้อง โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนกฎหมายหรือจัดทำสัญญาที่หลบเลี่ยงกฎหมาย และหาทางเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างไม่มีจุดจบสิ้น

เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ผู้ทำวิทยานิพนธ์ ได้แยกปัญหาที่ใช้ศึกษาออกเป็น

4.1 ปัญหาการผัดนัดชำระหนี้เงินและความรับผิดชอบของลูกหนี้

เนื่องด้วยเงินตรา เป็นสิ่งที่ใช้กำหนดแทนมูลค่าแห่งทรัพย์สิน อารยะชนส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับเงินตรา มีนิติกรรมและความผูกพันระหว่างกันและเกิดขึ้นที่จะต้องชำระให้แก่กัน และหนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของหนี้เงินหรือเปลี่ยนแปลงมาเป็นหนี้เงิน เช่นหนี้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทน ค่าชดเชย คู่สัญญาที่มีหน้าที่ต้องส่งมอบเงินตราให้แก่กัน และเมื่อมีกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เกิดขึ้นแล้วลูกหนี้ผัดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ออมเกิดความเสียหาย

ระยะเวลาที่ลูกหนี้มีหน้าที่ชำระหนี้ คือกำหนดเวลาชำระหนี้ ถ้ายังไม่ถึงเวลาชำระหนี้ ลูกหนี้ไม่มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ จึงยังไม่ตกเป็นผู้ผัดนัด (มาตรา 203 วรรคสอง) ซึ่งกำหนดระยะเวลาชำระหนี้แบ่งออกเป็นสองกรณี คือไม่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ที่แน่ชัด ซึ่งเจ้าหนี้สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยพลัน (มาตรา 203 วรรคแรก) และหนี้ที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย เช่นการยืมสิ่งของตามฤดูกาล หรือมีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ตามวันปฏิทิน

เมื่อหนี้ถึงกำหนด และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผัดนัด หรือในกรณีที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ เมื่อเจ้าหนี้ทวงถามและลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผัดนัด เพราะเจ้าหนี้ทวงถามแล้ว หรือในกรณีละเมิดลูกหนี้ตกเป็นผู้ผัดนัดนับแต่วันทำละเมิด เมื่อลูกหนี้ผัดนัด ลูกหนี้จะเกิดความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้

เมื่อลูกหนี้ผัดนัด ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เพิ่มขึ้น เจ้าหนี้บอกปิดไม่รับชำระหนี้ได้ และในกรณีผัดนัดในหนี้เงินต้องเสียดอกเบี้ย

ในสัญญาหนี้เงิน โดยปกติจะมีกำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาตั้งแต่ขณะเริ่มทำสัญญา และเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว หากลูกหนี้ผัดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะระบุอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น เพื่อให้ลูกหนี้รับผิดชอบมากขึ้นกว่าอัตราดอกเบี้ยเดิม เพราะผู้ให้กู้เองก็อ้อมมีจุดหมายที่จะนำเงินนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป การที่ลูกหนี้ผัดนัดไม่ชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลาอ้อมทำให้เจ้าหนี้หรือผู้ให้กู้ได้รับความเสียหาย ไม่อาจนำเงินจำนวนนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ และหากเป็นการกู้ยืมเงินบุคคลภายนอกมาปล่อยกู้ เมื่อครบกำหนดแล้วไม่มีเงินไปคืนบุคคลภายนอก ผู้ให้กู้เองก็ต้องรับผิดชอบ

อัตราดอกเบี้ยคิดนํ้าให้กับบุคคลภายนอกเช่นกัน ดังนั้น ในสัญญาที่ผู้ให้กู้ทำกับผู้กู้ จึงต้องมีเงื่อนไขการชำระหนี้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นในกรณีผิดนัด

การผิดนัดของลูกหนี้ ทำให้เจ้าหนี้เกิดสิทธิในการได้รับค่าเสียหายเพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยปกติ เป็นอัตราดอกเบี้ยผิดนัด เพื่อไปชดเชยกับความเสียหายที่ตนเองถูกบุคคลภายนอกหรือเจ้าของเงินเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น หรือเรียกเป็นค่าปรับจากการชำระหนี้ล่าช้า หรือการขาดประโยชน์จากที่ควรได้รับเงินกู้คืนเพื่อไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนหรือประกอบกิจการโดยไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินคนอื่นมาใช้ก่อน ในระหว่างที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

การวินิจฉัยว่า อัตราดอกเบี้ยในสัญญาเมื่อลูกหนี้ผิดนัดแล้ว เป็นดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดเป็นค่าเสียหายไว้ล่วงหน้า มีลักษณะเป็นเบี้ยปรับตามความหมายของมาตรา 379 และศาลมีสิทธิใช้ดุลพินิจปรับลดลงได้ตามมาตรา 383 แต่หากศาลมองว่าอัตราที่เป็นเบี้ยปรับคืออัตราตั้งแต่ร้อยละ 0.0 ถึงอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญา ศาลอาจปรับลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด หลังจากลูกหนี้ผิดนัด ให้ต้องรับผิดชำระดอกเบี้ย ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยปกติในสัญญา ทำให้เจ้าหนี้ หรือผู้ให้กู้ได้รับความเสียหาย เช่นการที่ผู้ให้กู้ไปกู้ยืมเงินบุคคลภายนอกมาปล่อยกู้ ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี โดยนำที่ดินไปจดทะเบียนจำนองไว้เป็นประกัน มีข้อตกลงว่าหากผิดนัดให้บุคคลภายนอกคิดดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี แล้วนำเงินนั้นมาปล่อยให้ลูกหนี้กู้โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 หากผิดนัด คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี จากผู้กู้ มีวันถึงกำหนดชำระเงินคืนวันเดียวกัน โดยผู้ให้กู้ได้ประโยชน์ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ต่อมาผู้กู้ผิดนัด ผู้ให้กู้ฟ้องคดี หากศาลเห็นว่าดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ทั้งหมดคืออัตราดอกเบี้ยผิดนัด ที่เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้า มีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ และลดอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวลงเหลืออัตราร้อยละ 10 ต่อปี เช่นนี้ แม้ผู้ให้กู้ชนะคดี ดอกเบี้ยที่ได้รับก็ไม่พอชำระหนี้ดอกเบี้ยผิดนัด อัตราร้อยละ 15 ที่ตนไปกู้ยืมเงินบุคคลภายนอกมาเพื่อปล่อยเงินกู้ เนื่องจากกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ของผู้ให้กู้ถึงกำหนดชำระแล้วเช่นกัน ผู้ให้กู้ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 15 เพื่อไม่ให้ถูกบังคับจำนอง ระยะเวลาตามคำพิพากษาและคำบังคับเป็นโทษต่อผู้ให้กู้ ต้องขาดทุนอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตลอดระยะเวลาที่ยังได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วน

4.2 ปัญหาการกำหนดดอกเบี้ยอัตราสูงสุด เป็นอัตราคงที่ตลอดทั้งสัญญา

การที่ศาลพิจารณาและเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยในสัญญาหนี้เงินส่วนที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยหลังจากลูกหนี้ผิดนัด เป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัด เป็นเบี้ยปรับทั้งจำนวน และศาลมีอำนาจปรับลดลงไปเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ โดยพิเคราะห์ถึงทางได้เสียทุกอย่างของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงพาณิชย์ (มาตรา 383)

เมื่อผู้ให้กู้มองว่า ศาลเห็นว่าภาพของอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ทั้งหมด เป็นเบี้ยปรับ สภาพของสัญญาต่อไปในอนาคต ผู้ให้กู้จะเปลี่ยนโครงสร้างของสัญญา จากอัตราดอกเบี้ยที่เดิมเคยใช้เฉพาะในกรณีผิดนัดเป็นอัตราเดียวกันตลอดทั้งสัญญา ไม่ว่าจะมีการผิดนัดหรือผิดสัญญาของลูกหนี้หรือไม่ก็ตาม กล่าวคือผู้ให้กู้จะเปลี่ยนเป็นอัตราดอกเบี้ยสูงสุดคงที่ตลอดสัญญา การเปลี่ยนโครงสร้างของสัญญาดังกล่าว ทำให้ดอกเบี้ยตลอดทั้งสัญญาเป็นอัตราที่คู่สัญญาตกลงกันไว้แต่ขณะเริ่มทำสัญญา ไม่มีเงื่อนไขให้บังคับใช้เมื่อผิดสัญญา ไม่เป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายล่วงหน้า ไม่เข้าเงื่อนไขการเป็นเบี้ยปรับ และศาลไม่มีอำนาจปรับลดอัตราดอกเบี้ยประเภทนี้ เพราะไม่ใช่เบี้ยปรับอีกต่อไป

ผู้ที่รับบาปเคราะห์คือผู้กู้ หรือผู้บริโภค ที่ต้องทนรับเงื่อนไขในสัญญารูปแบบใหม่ โดยไม่มีทางเลือก และไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ ผู้ให้กู้รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มธนาคารฯ และสถาบันการเงิน ใช้ระบบและรูปแบบของสัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อตน มีอำนาจเต็มที่จะเรียกดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด ตลอดอายุสัญญา ทั้งๆ ที่อัตราดอกเบี้ยในการระดมทุน หรือการรับเงินกู้เข้าระบบทั้งเงินฝาก ประเภทออมทรัพย์หรือเงินฝากประจำ มีอัตราต่ำเมื่อเทียบกับอัตราที่ปล่อยสินเชื่อ และยังแตกต่างกันอย่างมาก หากเทียบกับอัตราดอกเบี้ยผิดนัด เป็นการโยนภาระความเสี่ยงในการที่ผู้ให้กู้อาจไม่ได้รับดอกเบี้ยตามที่ตนคาดหวัง จากผู้กู้ที่มีโอกาสผิดนัด ไปให้ผู้กู้หรือรายที่เป็นลูกหนี้ที่ดี เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างรุนแรง และศาลไม่มีอำนาจเข้าไปปรับลดอัตราดอกเบี้ยหรือความเสียหายดังกล่าวแม้แต่น้อย

หากปล่อยให้ปัญหาการปรับลดอัตราดอกเบี้ย เป็นการใช้อิทธิพลของศาล โดยไม่มีหลักเกณฑ์เช่นนี้ต่อไป ในอนาคตอันใกล้ เมื่อกลุ่มผู้ให้สินเชื่อรวมตัวกัน ออกรูปแบบสัญญาใหม่ที่ใช้อัตราดอกเบี้ยสูงสุดตลอดทั้งสัญญา เมื่อถึงเวลานั้น อาจสายเกินไปที่จะเริ่มต้นแก้ไขการปรับบทกฎหมายการปรับลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด ที่เป็นส่วนหนึ่งของต้นเหตุให้เกิดเรื่องทั้งหมดนี้ก็ได้

ปัจจุบัน ธนาคารหลายธนาคารเริ่มปรับปรุงสัญญา และเรียกเก็บดอกเบี้ยตามสัญญาในอัตราสูงสุดตลอดทั้งสัญญา เช่น ธนาคาร ซีไอเอ็มบี จำกัด มหาชน เรียกเก็บดอกเบี้ยในสินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อส่วนบุคคล เพอร์ซันนัลแคช เอ็กซ์ตราลอง (Personal Cash ExtraLong) ในอัตราร้อยละ 16 – 28 ต่อปี ธนาคาร สแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ จำกัด (มหาชน) เรียกดอกเบี้ยจาก สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อ Standard Charter Titanium ประเภท Standard Personal Loan ในอัตราร้อยละ 21.99 – 26.99 ต่อปี ธนาคาร ซิตี้แบงก์ จำกัด (มหาชน) เรียกดอกเบี้ยจาก สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อส่วนบุคคล ซิตี้แอดวานซ์ (Citi Advance) ในอัตราร้อยละ 19 – 28 ต่อปี ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) เรียกดอกเบี้ยจาก สินเชื่อส่วนบุคคล สไมล์ แคช (Smile Cash) ในอัตราร้อยละ 19 – 28 ต่อปี

ธนาคาร ยู โอ บี จำกัด (มหาชน) เรียกดอกเบี้ยจาก สินเชื่อส่วนบุคคล ยูโอบี ไอ แคช (UOB I-Cash) ในอัตราร้อยละ 25.50–28 ต่อปี⁷¹

4.3 ปัญหาการปรับบทกฎหมายเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดกับเบี้ยปรับ

ในการพิจารณาเรื่องดอกเบี้ย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดอกเบี้ยในกรณีปกติ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กัน และมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรม หรือบทกฎหมาย โดยชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ในกรณีผิดนัด มีบัญญัติไว้ในมาตรา 224 นั้นเงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอย่างอื่น โดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น และการคิดดอกเบี้ยในหนี้ตามสัญญาผู้ยืมเงิน มีกำหนดอัตราร้อยละสูงไว้ในมาตรา 654 ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี และมีกำหนดโทษในการคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของบุคคลเป็นผู้ให้กู้ ตามพระราชบัญญัติเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา มาตรา 3 บัญญัติว่า บุคคลใด (ก) ให้บุคคลอื่นยืมเงิน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้... ท่านว่าบุคคลนั้น มีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการพิจารณาเรื่องเบี้ยปรับ มีบัญญัติในมาตรา 379 ถ้าลูกหนี้ให้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ก็ดี หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรก็ดี เมื่อลูกหนี้ผิดนัดก็ให้รับเบี้ยปรับ ถ้าการชำระหนี้อันจะพึงทำนั้น ได้แก่การงดเว้นการอันใดอันหนึ่ง หากทำการฝ่าฝืนมูลหนี้เมื่อใดก็ให้รับเบี้ยปรับเมื่อนั้น เบี้ยปรับที่ถูกต้อง ควรจะกำหนดจากค่าความเสียหายที่แท้จริงอันเกิดจากการผิดนัดของลูกหนี้ เพื่อชดเชยความเสียหายที่เจ้าหนี้ได้รับจากการไม่ได้รับชำระหนี้ เพราะกฎหมายไม่ได้มุ่งหมายให้คู่สัญญาได้ผลประโยชน์เพิ่มเติมจากการผิดสัญญาของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง นอกเหนือไปจากความสูญเสียแท้จริงที่ตนได้รับจากการผิดสัญญา ซึ่งตรงกับที่หลวงจ่ารัฐเนติศาสตร์ กล่าวไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ 1482-1483/2492 ตอนหนึ่งว่า “การให้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในกรณีผิดสัญญา ก็เพื่อที่จะชดใช้และให้ความพอใจแก่ฝ่ายที่ไม่ผิดสัญญา สำหรับความเสียหายที่ฝ่ายนั้นได้รับ ฉะนั้น จึงต้องกำหนดจำนวนเงินที่จะให้

⁷¹ ThaiCybercard. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2554, จาก

เพียงพอที่จะทำให้ฝ่ายที่ไม่ผิดสัญญากลับไปอยู่ในฐานะเดียวกันถ้าไม่มีการผิดสัญญาเกิดขึ้นเพราะกฎหมายไม่ประสงค์ให้มีการค้ำกำไรจากการผิดสัญญา ฯลฯ”⁷²

เบี้ยปรับอาจจะกำหนดเป็นจำนวนเงินหรือเป็นสิ่งของอย่างอื่นก็ได้ เช่นกรณีตาม ป.พ.พ. มาตรา 382 สัญญาเช่าซื้อ อาจระบุให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในค่าเช่าซื้อทั้งหมด เมื่อรถยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย เงินค่างวดที่คงเหลือทั้งหมดขณะรถยนต์หายเป็นเบี้ยปรับ⁷³ หรือระบุในสัญญารับเหมาก่อสร้าง ว่าหากผู้รับเหมาคิดนัด ให้สัญญารับเหมาก่อสร้างเลิกกัน และให้งานก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดที่สร้างขึ้นแล้ว ตกเป็นของผู้ว่าจ้าง และวัสดุอุปกรณ์รวมถึงงานก่อสร้างในพื้นที่ก่อสร้าง เป็นค่าเสียหายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ตาม ป.พ.พ. มาตรา 382 จึงเป็นเบี้ยปรับ⁷⁴ เมื่อสูงเกินส่วนศาลมีอำนาจปรับลดลงเป็นจำนวนพอสมควรได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 383 หรือในกรณีที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้เงิน อาจมีการกำหนดว่าถ้าลูกหนี้ผิดสัญญาต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่ถูกปรับเพิ่มขึ้นหลังจากลูกหนี้ผิดนัด ก็ถือเป็นเบี้ยปรับได้เช่นกัน⁷⁵

ในกรณีที่เบี้ยปรับไม่ได้เป็นเงินจำนวนหนึ่ง ในทางพิจารณา ศาลจะตีมูลค่าของทรัพย์สิน หรือมูลค่าของเบี้ยปรับเป็นจำนวนเงินเสียก่อน แล้วพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าความเสียหายที่เจ้าหนี้ได้รับแท้จริง จากนั้นจึงนำเบี้ยปรับไปหักออกจากจำนวนเงินที่เจ้าหนี้ต้องชำระให้กับลูกหนี้ (ถ้ามี) และให้เจ้าหนี้ชำระคืนลูกหนี้ในจำนวนเงินที่ขาด แต่หากเป็นกรณีที่เบี้ยปรับที่ได้รับมามีจำนวนพอสมควรกับความเสียหายแล้ว ศาลจะไม่ให้เจ้าหนี้ชำระเงินหรือคืนเงินจำนวนใดๆ ให้กับลูกหนี้⁷⁶

ในส่วนหนี้เงิน เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาล หากศาลเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยในสัญญาผู้ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้ เป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในลักษณะค่าเสียหายที่กำหนดเอาไว้ล่วงหน้า ศาลจะใช้ดุลพินิจลดอัตราดอกเบี้ยตามที่กฎหมายมาตรา 383 ให้อำนาจไว้แต่ข้อควรระวังเกี่ยวกับการกำหนดลดอัตราดอกเบี้ยโดยถือว่าเป็นเบี้ยปรับนั้น ผู้ปรับบทกฎหมายต้องไม่ไปลดสิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 224 ที่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ได้เกินกว่าร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี โดยอาศัยเหตุอื่นอันโดยชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือการปรับลดเบี้ยปรับ หมายความว่าเพียงอัตราดอกเบี้ยในส่วนที่เพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยตามปกติ จนถึงอัตราที่กำหนดไว้เป็นเบี้ยปรับ ในส่วนที่เพิ่มขึ้นมานี้ศาลจะเพิ่มหรือลดเป็นจำนวนเงินเท่าใด ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล โดยพิจารณา

⁷² คำพิพากษาฎีกา 1482-1483/2492

⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2431/2552 และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5819/2550

⁷⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 7221/2540

⁷⁵ โสภณ รัตนกร. (2543). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้. หน้า 193.

⁷⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 2983/2541

จากส่วนได้เสียของเจ้าหนี้ แต่ศาลต้องไม่ไปกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดให้ต่ำไปกว่าอัตราดอกเบี้ยปกติ

นอกจากนั้น ในบางกรณีที่ผู้ให้กู้ระบุอัตราดอกเบี้ยในสัญญากู้ อัตราร้อยละ 19 ต่อปี แต่ผู้กู้สามารถปรับเปลี่ยนอัตราดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากลูกหนี้ แม้ในขณะที่ลูกหนี้เดินบัญชีปิดธนาคารเจ้าหนี้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยหลายครั้ง อยู่ในช่วงอัตรา ร้อยละ 6 ถึงร้อยละ 7 ต่อมาเมื่อลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ปรับอัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละ 13 ต่อปี ดังนี้ แม้เป็นการปรับอัตราดอกเบี้ยภายหลังผิดนัด ศาลฎีกาเห็นว่า ยังคงเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 ไม่ใช่เบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. 379 ดังนั้น ศาลไม่มีอำนาจปรับลด⁷⁷

การที่ศาลเข้าใจตัวบทกฎหมายคลาดเคลื่อน เกี่ยวกับมาตรา 224 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญา กับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในลักษณะเบี้ยปรับ ที่มีการกำหนดไว้เพื่อเป็นบทลงโทษเมื่อลูกหนี้ผิดสัญญา ตามมาตรา 379 และพิพากษาให้ลูกหนี้รับผิดในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตามปกติ จึงเป็นคำพิพากษาที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

4.4 ผลกระทบเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาล ในการปรับบทกฎหมายเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดกับเบี้ยปรับ

การให้สินเชื่อของบุคคล นิติบุคคล เหล่าธนาคารและสถาบันทางการเงิน ที่ได้ปล่อยสินเชื่อให้กับผู้กู้ยืมเงินทั้งในลักษณะสินเชื่อสถาบันหรือสินเชื่อโครงการขนาดใหญ่ สินเชื่อบัตรเครดิต หรือสินเชื่อขนาดเล็ก หรือ สินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งจะมีทั้งประเภทที่ไม่มีหลักประกัน (CLEAN LOAN) และมีหลักประกัน (SECURITY LOAN) ล้วนต้องมีต้นทุน ดอกเบี้ยของเงินที่นำมาปล่อยสินเชื่อ ค่าเช่าที่ทำการ ค่าเก็บรักษาเงินฝาก ค่าจ้าง ค่าเงินเดือนพนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินจะให้สินเชื่อโดยไม่มีดอกเบี้ย

ดอกเบี้ยเกิดจากการคำนวณต้นทุนในการหาเงินมาให้สินเชื่อของธนาคารและสถาบันทางการเงิน บวกด้วยค่าใช้จ่าย ความเสี่ยงต่อการให้สินเชื่อและกำไร หากการให้สินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การให้สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกันความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนสูงอัตราดอกเบี้ยก็จะสูงไปด้วย แต่หากเป็นการกู้เงินที่มีหลักทรัพย์ค้ำหรือเกินกว่าภาระหนี้ เช่น ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือการบังคับชำระหนี้เป็นการง่าย เช่น ตัวเงินของธนาคารที่มีความมั่นคง พันธบัตรรัฐบาล หรือสมุดเงินฝากประจำ เหล่านี้ ธนาคารสามารถนำมาหักชำระหนี้ได้โดยง่าย อัตราดอกเบี้ยในการปล่อยกู้จะมีอัตราต่ำกว่า

⁷⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6348/2549

เงินที่นำมาให้กู้ยืมหรือเงินที่นำมาให้สินเชื่อ นั้น ธนาคารและสถาบันการเงินมีต้นทุนในการนำมาปล่อยสินเชื่อ ซึ่งมีแหล่งที่มาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีต้นทุนการให้สินเชื่อแตกต่างกัน เช่น การระดมทุนจากแหล่งเงินภายในประเทศ ได้แก่ การระดมเงินฝากในรูปของเงินฝากประจำ และเงินฝากประเภทออมทรัพย์ การออกหุ้นกู้ หรือการออกตราสารการเงินประเภทต่างๆ และไม่ว่าในกรณีใดๆ เงินที่ธนาคารรับฝากและนำมาปล่อยสินเชื่อ ธนาคารต้องเสียดอกเบี้ยเงินฝากให้กับลูกค้า ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเงินฝากก็จะขึ้นอยู่กับประเภทของการฝากเงิน หากเป็นการฝากเงินจำนวนมาก และระยะยาวผู้ฝากก็จะได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูง ซึ่งเท่ากับธนาคารมีต้นทุนการให้สินเชื่อสูงขึ้นเช่นกัน แต่การฝากเงินจำนวนมาก โดยมีระยะเวลาการฝากเงินยาว อาจมีระยะเวลาการฝากเงินนานกว่า 1 ปี ทำให้ธนาคารสะดวกต่อการบริหารเงิน เพราะไม่ต้องคอยระวังว่าลูกค้าจะมาถอนเงินออกจากบัญชีก่อนครบกำหนด เนื่องจากธนาคารมีมาตรการป้องกันการถอนเงินก่อนครบกำหนดระยะเวลาการฝากประจำ คือลูกค้าอาจไม่ได้รับดอกเบี้ยจากเงินฝากเลย หากถอนเงินออกก่อนระยะเวลาฝากประจำ

ส่วนการฝากเงินประเภทออมทรัพย์ ธนาคารต้องคอยกันเงินสำรองไว้ในธนาคารเพื่อเตรียมไว้ให้ลูกค้าถอนเงินออกได้ตลอดระยะเวลาทำการของธนาคาร รวมถึงการใช้บัตรเอทีเอ็ม ถอนเงินสดออกจากตู้ให้บริการเงินสดอัตโนมัติ ธนาคารมีความเสี่ยงตลอดเวลาที่ลูกค้าอาจจะถอนเงินออกจากบัญชีทั้งหมดหรือในจำนวนมากๆ จนธนาคารอาจขาดสภาพคล่อง และต้องหาแหล่งเงินอื่นเข้ามาเพื่อเตรียมให้ลูกค้าถอนเงินออกจากบัญชีของตน ซึ่งอาจหาเงินเหล่านี้ได้จากการกู้ยืมจากธนาคารและสถาบันการเงินในและต่างประเทศ รวมถึงการกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะมีการกู้ยืมเงินในระยะสั้นๆ มีอัตราดอกเบี้ยข้ามคืน (OVER NIGHT RATED) ในอัตราดอกเบี้ยสูงมาก ในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเงิน พ.ศ. 2540 อัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย มีอัตราสูงถึงร้อยละ 30 ต่อปี

ในส่วนของการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือแหล่งเงินในต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะมีสัญญาและให้กู้ยืมเงินในลักษณะกู้ยืมเงินระยะสั้น หรือ (SHORT TERM LOAN) หรืออาจให้กู้ในลักษณะการกู้ยืมเงินหมุนเวียน (REVOLVRING) คือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการกู้ แต่แต่ละครั้งเช่นครบกำหนดทุก 6 เดือน ธนาคารลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้กับธนาคารเจ้าหนี้ก่อน และหากยังไม่พร้อมที่จะคืนเงินต้นทั้งหมดในคราวเดียว ธนาคารลูกหนี้จะทำสัญญาฉบับใหม่เพื่อใช้เงินตามสัญญาฉบับใหม่ชำระหนี้เงินตามสัญญา หรือตัวสัญญาใช้เงินฉบับเดิม พร้อมกับชำระดอกเบี้ย

ในกรณีการใช้เงินกู้จากแหล่งการเงิน ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ กู้จากธนาคาร สถาบันการเงิน หรือแหล่งเงินอื่นๆ ธนาคารผู้ให้กู้ย่อมมีภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายให้กับผู้ให้กู้ยืมเงิน และในทุกๆ กรณีธนาคารผู้ให้กู้ย่อมจะมีกำหนดระยะเวลาการชำระเงินคืนแหล่งเงินกู้ยืมที่แน่นอนและ

ชัดเจนหากผิคนัด ธนาคารจะถูธนาคารแหล่งเงินกู้ปรับ อัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราผิคนัด ซึ่งอาจสูงกว่าอัตราปกติเกือบเท่าตัว ธนาคารจึงต้องกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัดไว้ในสัญญาของตนเพื่อให้สอดคล้องกับสัญญาที่ตนทำไว้กับแหล่งเงิน และเป็นการกำชับให้ลูกหนี้รักษากำหนดระยะเวลาคืนเงิน หากไม่ต้องการถูกปรับอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราดอกเบี้ยผิคนัด

และเมื่อธนาคารนำเงินที่ได้รับจากแหล่งเงิน นำมาปล่อยสินเชื่อให้กับบุคคลทั่วไป วิธีปฏิบัติธนาคารจะนำเงินที่ได้รับทั้งจำนวนมาเฉลี่ยปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้าจนครบจำนวน โดยมีกำหนดระยะเวลาการชำระเงินกู้ ตรงกันหรือใกล้เคียงกันกับระยะเวลาที่ธนาคารต้องชำระเงินที่ได้รับมาจากต่างประเทศ หรือจากแหล่งเงิน ระยะเวลาชำระเงินกู้จึงเป็นสาระสำคัญของการทำสัญญากู้ยืมเงิน เพราะหากครบกำหนดแล้วลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ธนาคาร ธนาคารก็จะไม่มีเงินไปชำระแหล่งเงิน หรือสถาบันการเงินในต่างประเทศ ธนาคารจะถูกปรับอัตราดอกเบี้ยจากอัตราปกติเป็นอัตราผิคนัดทันที ดอกเบี้ยใหม่ที่ธนาคารได้รับภาระคือดอกเบี้ยในขณะที่ลูกหนี้ผิคนัด เพราะธนาคารต้องหาแหล่งเงินใหม่มาชำระหนี้เก่าในอัตราดอกเบี้ยหรือมีต้นทุนเพิ่มขึ้นอีกทันที แต่เมื่อธนาคารนำค่างานที่ลูกหนี้ผิคนัดมาฟ้องคดีเพื่อเรียกหนี้ผิคนัด พร้อมกับค่าเสียหายที่ธนาคารควรจะได้รับ ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ให้สิทธิธนาคารเรียกเก็บจากลูกหนี้ในกรณีผิคนัด ศาลจะไม่เข้าใจความเป็นมาของการให้สินเชื่อ และมักจะใช้ดุลพินิจกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสภาพเศรษฐกิจในขณะที่ทำคำพิพากษา

ปัญหามีอยู่ว่าทำไมลูกหนี้จึงผิคนัดสัญญา ในข้อนี้ นักเศรษฐศาสตร์ให้คำตอบว่า เพราะลูกหนี้เห็นว่าการผิคนัดสัญญาของลูกหนี้ นั้น จะให้ประโยชน์กับตัวลูกหนี้มากกว่าการที่จะต้องทนปฏิบัติตามสัญญา ทั้งนี้เพราะลูกหนี้เห็นว่าการผิคนัดสัญญาไม่มีผลเสียหาย⁷⁸ กับเป็นผลดีเสียอีกที่ศาลอาจลดหย่อนหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ย หรือให้ผ่อนชำระเป็นระยะเวลานาน ความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและอัตราดอกเบี้ยผิคนัดเป็นเรื่องที่ไม่มีอยู่จริงในทางปฏิบัติ หากลูกหนี้เป็นฝ่ายผิคนัด ผิคนัดสัญญาจะได้ประโยชน์มากกว่าการเป็นลูกหนี้ที่ดี ที่ตลอดทั้งชีวิตจะไม่มีโอกาสได้ลดหย่อนหนี้หรือลดอัตราดอกเบี้ยเลย

จากการศึกษาข้อมูลจากธนาคาร และสถาบันการเงินหลายแห่ง รวมตลอดถึงการตรวจสอบกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับขั้นตอนการทวงถาม และการดำเนินคดีกับลูกหนี้ของธนาคาร และสถาบันการเงิน พบเห็นข้อแตกต่างในการทำคำพิพากษาของศาลชั้นต้นในส่วนการกำหนดดอกเบี้ยผิคนัด ในลักษณะเป็นเบี้ยปรับหลายๆคดี มีความหลากหลาย ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ผู้พิพากษาบางท่านใช้การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหลังจากลูกหนี้ผิคนัด เป็นอำนาจในการเจรจาต่อรองบีบบังคับให้ผู้ให้กู้ต้องทำยอมหรือทำสัญญาประนีประนอมยอมความในชั้นศาล โดยไม่เต็ม

⁷⁸ วิริทธิ์พล วินิตวัฒนกุล. เล่มเดิม. หน้า 6.

ใจ แต่หากยังคงคิดค้นทำคดีต่อไป จะถูกปรับอัตราดอกเบี้ยผิคนัด ต่ำกว่าต้นทุนของผู้ให้กู้ ซึ่งไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมต่อผู้ให้กู้

การศึกษาปัญหาเหล่านี้จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในหน้าที่และสิทธิของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้พิพากษา ซึ่งควรจะมีบรรทัดฐานเดียวกัน เพื่อจะได้ไม่เกิดความสับสนและไม่เกิดความคาดหวังที่จะปฏิบัติในทางที่ผิด เพราะคาดหวังจะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมจากคำพิพากษาของศาล

มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดเอาไว้ในอนาคต ในกรณีลูกหนี้ผิคนัดว่าจะเป็นเบี้ยปรับทั้งหมดในทุกกรณีหรือไม่ ศาลมีอำนาจปรับลดดอกเบี้ยดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด ดอกเบี้ยที่กำหนดในอนาคตเหมือนหรือแตกต่างจากเบี้ยปรับอย่างไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้ศาลใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้อย่างถูกต้อง เป็นธรรม และอยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน

การที่นักศึกษากฎหมาย รวมตลอดถึงผู้ใช้กฎหมายส่วนใหญ่พิจารณาภาพรวมว่า ดอกเบี้ยทั้งหมดที่ระบุไว้ล่วงหน้าของสัญญากู้ยืมเงิน ในกรณีที่ลูกหนี้ผิคนัดล้วนเป็นเบี้ยปรับ จึงเกิดการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างผิดหลง เพราะเมื่อวินิจฉัยว่าเป็นเบี้ยปรับแล้ว ไม่ว่าจะดอกเบี้ยจะกำหนดมาในลักษณะใด ศาลก็จะทำคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย โดยระบุในคำพิพากษาว่าเป็นการกำหนดค่าเสียหายล่วงหน้า มีลักษณะเป็นเบี้ยปรับศาลมีอำนาจปรับลดได้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งการปรับลด ก็จะเกิดจากการใช้ดุลพินิจหรือความเป็นตัวตนของศาลเองทั้งสิ้น การวินิจฉัยและทำคำพิพากษาจะขึ้นอยู่กับตัวตน องค์ความรู้ของผู้พิพากษาองค์ขณะนั้นๆ เท่านั้น ทำให้เกิดข้อแตกต่างจากผลการพิจารณาคดี การกำหนดเบี้ยปรับที่แตกต่าง เป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้ลูกหนี้ ที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดการยื่นอุทธรณ์ ฎีกา ต่อสู้คดีกันอย่างไม่จบสิ้น

4.4.1 ปัญหาการเกิดความไม่เป็นธรรม

เนื่องจากการให้สินเชื่อ หรือการให้กู้ยืมของผู้ให้กู้ทุกกรณีล้วนมีต้นทุน และต้องมีแหล่งที่มาของเงินทุน ซึ่งอาจเป็นการกู้ยืมเงินจากประชาชน เช่นกรณีของธนาคาร และสถาบันการเงิน ในลักษณะเงินออม เงินฝากประจำ การออกตราสารทางการเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน โดยเสียดอกเบี้ยให้กับประชาชนในอัตรา ดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ดอกเบี้ยเงินฝากบัญชีออมทรัพย์ ดอกเบี้ยตามตัวสัญญาใช้เงิน และแม้แต่การกู้ยืมเงินจากรัฐบาล กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย การกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ การกู้ยืมเงินจากธนาคารในต่างประเทศ รวมถึงการกู้ยืมเงินนอกระบบ เพื่อนำมาปล่อยสินเชื่อ ล้วนมีค่าใช้จ่ายที่ต้องนำมาคำนวณเป็น ต้นทุนที่จะนำมาให้สินเชื่อ หรือนำมาให้กู้ต่อ การไปกู้ยืมเงินมาปล่อยสินเชื่อหรือการระดมทุนล้วนแล้วแต่ต้องมีกำหนดระยะเวลาการชำระเงินคืน หากชำระล่าช้าอาจถูกปรับในกรณีชำระหนี้ล่าช้า ถูกปรับในกรณีชำระหนี้ก่อนเวลา ทุกกรณีล้วนต้องมีดอกเบี้ย เบี้ยปรับ เงินชดเชยค่าเสียหาย ให้กับบรรดาธนาคาร

เจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่แหล่งเงินกู้ การที่ศาลใช้ดุลพินิจปรับลดเบี้ยปรับ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ในขณะที่ทำคำพิพากษา ซึ่งมีต้นทุนคนละต้นทุนกับในขณะที่ให้สินเชื่อ ซึ่งไม่ถูกต้อง และเกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์อย่างยิ่ง

เช่นในขณะที่ให้สินเชื่อในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ธนาคารไปกู้ยืมเงินจากธนาคารในต่างประเทศ ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตรา SIBOR (Singapore interest banking offer rated) ในขณะที่ทำสัญญากู้ยืมเงิน อัตรา SIBOR เท่ากับ ร้อยละ 5.5 มีกำหนดระยะเวลาการกู้เงิน 1 ปี หากผิคนัดคิดดอกเบี้ยในอัตรา SIBOR บวก 7 อัตราดอกเบี้ย ผิคนัดจึงเท่ากับร้อยละ 12.5 ต่อปี ธนาคารนำเงินทั้งจำนวนมาปล่อยสินเชื่อ ในอัตรา MLR บวก 3.5 ขณะทำสัญญาอัตรา MLR เท่ากับอัตราร้อยละ 8 เมื่อรวมกับส่วน MARGIN จึงเป็นอัตราดอกเบี้ยขณะให้สินเชื่อ อัตราร้อยละ 11.5 และหากผิคนัดธนาคารคำนวณทิศทางของเศรษฐกิจในขณะนั้นแล้วคาดว่า ต้องใช้ดอกเบี้ยผิคนัดในอัตรา ร้อยละ 21 จึงจะไม่ทำให้ธนาคารเสียหาย

การคำนวณหาจุดคุ้มทุนเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร ต้องคำนวณอย่างละเอียด จากต้นทุน ค่าใช้จ่าย หลักประกัน ความเสี่ยง ประเภทธุรกิจ แล้วจึงกำหนดเป็นอัตราดอกเบี้ยที่จะทำให้เกิดความคุ้มทุนของผู้ให้กู้ในขณะที่ให้สินเชื่อ ซึ่งในกรณีตัวอย่างอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับมาเท่ากับอัตราร้อยละ 5.5 ค่าใช้จ่ายในการขอกู้เงิน ค่าทำสัญญา ค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าส่วนต่างอัตราแลกเปลี่ยน ค่าใช้จ่ายพนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าความเสี่ยง รวมแล้วเท่ากับ 6.5 ธนาคารจึงคิดดอกเบี้ยกับลูกค้ายกนี้ในอัตราร้อยละ 11.5 และหากลูกหนี้ผิคนัดเมื่อครบกำหนดธนาคารต้องการเงินกู้ยืมแหล่งใหม่ เพื่อไปใช้คืนให้กับเจ้าหน้าที่แหล่งเงินกู้ในต่างประเทศ เกิดค่าใช้จ่าย และดอกเบี้ยขึ้นอีก หากหาคืนไม่ได้ธนาคารก็ต้องถูกปรับในอัตราดอกเบี้ยผิคนัด ซึ่งธนาคารคำนวณต้นทุนแล้ว อัตราคุ้มทุนหากลูกหนี้ผิคนัดจะอยู่ที่ อัตราร้อยละ 21 ต่อปี

หากในขณะที่เจ้าหน้าที่ไปกู้ยืมเงินมาก็จะมีภาระที่ต้องนำเงินจำนวนทั้งหมดไปคืนให้กับผู้ให้กู้หรือสถาบันการเงินในต่างประเทศ หากผิคนัดก็จะถูกปรับหรือถูกเรียกดอกเบี้ยผิคนัด และเมื่อนำเงินจำนวนดังกล่าวมาปล่อยสินเชื่อให้กับลูกหนี้แล้วลูกหนี้ผิคนัดไม่ชำระหนี้ ศาลพิพากษาว่าดอกเบี้ยผิคนัดเป็นเบี้ยปรับ ปรับลดลงตามส่วนคงเหลือเท่ากับอัตราดอกเบี้ยลูกหนี้ปกติ ผลคือลูกหนี้จะดีหรือจะเลวก็ได้รับประโยชน์จากการดำเนินคดีเช่นกัน แต่เจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการให้สินเชื่อต้องชำระเงินให้กับสถาบันการเงินที่ตนไปกู้ยืมมา ตามกำหนดนัด มิเช่นนั้นจะถูกปรับ โดยไม่มีสิทธิได้ลดค่าเบี้ยปรับเลย เงินหรือต้นทุนที่นำไปชำระในขณะที่หนี้ถึงกำหนดและลูกหนี้ผิคนัดยอมมีดอกเบี้ย เป็นดอกเบี้ยในขณะที่ลูกหนี้ผิคนัดชำระหนี้ และเป็นต้นทุนของการบริหารในขณะที่ลูกหนี้ผิคนัด แต่คำพิพากษาของศาลไม่ได้มองย้อนไปถึงจุดที่ลูกหนี้ผิคนัด แต่จะมองถึงสถานะ

ของเศรษฐกิจในปัจจุบัน และปรับลดเบี้ยปรับลงตามที่เห็นสมควร ซึ่งไม่มีใครทราบว่าจะถูกปรับลดเท่าใด ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถคำนวณต้นทุนการให้สินเชื่อที่แท้จริงได้ ทั้งๆที่น่าจะกระทำได้

4.4.2 ปัญหาการเจรจา การประนอมหนี้ก่อนฟ้องคดีไม่เกิดผล และเกิดคดีขึ้นสู่ศาลโดยไม่จำเป็น

โดยผลของคำพิพากษา บ่อยครั้งที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยในกรณีผิดนัด เท่าหรือเกือบเท่ากับอัตราดอกเบี้ยตามปกติ โดยเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดเป็นเบี้ยปรับ และศาลแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจปรับลด ตามที่เห็นสมควร ลูกหนี้จึงไม่ประสงค์จะเจรจา หรือประนอมหนี้ก่อนการฟ้องคดี โดยคาดหวังว่าหากมีคดีขึ้นสู่ศาล ศาลจะพิพากษาให้ชำระดอกเบี้ยน้อยกว่าสิทธิที่ธนาคารมีและกำลังใช้สิทธิเรียกร้องตนอยู่ การเจรจาเพื่อประนอมหนี้ก่อนฟ้องคดีจึงไม่เกิดขึ้น

เป็นผลต่อเนื่องของการคาดหมายของลูกหนี้ ที่ต้องการให้ศาลใช้ดุลพินิจปรับลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด คดีทุกคดีลูกหนี้ของธนาคารและสถาบันการเงิน จึงพากันทยอยเดินเข้าสู่กระบวนการพิจารณา เพื่อให้ศาลพิจารณาและพิพากษาปรับลดอัตราดอกเบี้ย ที่ธนาคารและสถาบันการเงินไม่อาจปรับลดด้วยตนเองได้ เนื่องจากติดขัดเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายของธนาคารแห่งประเทศไทย และกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์

4.4.3 ปัญหาการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ และไม่เกรงกลัวต่อเงื่อนไขผิดนัดในสัญญา

เมื่อคำพิพากษาของศาลหลายๆ ฉบับ เดินตามทางเดียวกัน โดยพิพากษาปรับลดอัตราดอกเบี้ยของเจ้าหน้าที่ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ต่ำกว่าอัตราที่กำหนดในสัญญา โดยถือว่าเป็นเบี้ยปรับ และผลของคำพิพากษาเกิดผลดีกับลูกหนี้ในจำนวนเงินหรือดอกเบี้ยที่ผ่อนชำระ ทำให้ลูกหนี้หลายรายต้องการผิดนัด หรือต้องการให้เรื่องของตนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล เพื่อมีโอกาสปรับลด หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ปรับลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดลง พฤติกรรมของลูกหนี้เปลี่ยนแปลงไปลูกหนี้ไม่กลัวการผิดนัด และทำทนายสถาบันการเงินหรือธนาคารให้นำคดีของตนขึ้นสู่ศาล

4.4.4 ปัญหาการที่ลูกหนี้ที่ชำระหนี้โดยไม่ผิดนัดเกิดมีแนวคิดที่จะได้ประโยชน์เช่นเดียวกับลูกหนี้ผิดนัด

พฤติกรรมของลูกหนี้ที่ผิดนัด และไม่ชำระหนี้ให้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเริ่มมากกว่าจำนวนลูกหนี้ปกติ ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบในทางที่ผิด คือเลียนแบบการเป็นลูกหนี้ผิดนัด เพราะดูเหมือนจะได้รับประโยชน์มากกว่าลูกหนี้ปกติ ประกอบกับเมื่อมีคำพิพากษา แทบจะแยกไม่ออกว่า ลูกหนี้ปกติกับลูกหนี้ผิดนัด อย่างไรก็ดีหากลองคิดดูระหว่างที่ลูกหนี้ที่ดีผ่อนชำระหนี้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดทุกเดือนไม่เคยผิดนัดดอกเบี้ยก็ไม่เคยได้ลด กับในกรณีลูกหนี้ผิดนัด นำคดีขึ้นสู่ศาลและศาลปรับลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด

ให้เท่า หรือต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตามปกติ หรือในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาล ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการปรับลดอัตราดอกเบี้ย เป็นอำนาจในการเจรจาต่อรองให้คู่ความต้องยินยอมตามความเห็นของศาล เพราะหากฝ่ายใดมีความเห็นแย้ง ศาลอาจใช้ดุลพินิจกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัดให้เป็นโทษกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการของศาลก่อนการทำคำพิพากษาก็ได้ ดังนั้น ดอกเบี้ยที่จะเกิดขึ้นในสัญญาออมก็จะถูกปรับลดโดยศาล ไม่ได้เป็นไปตามความประสงค์ของคู่ความที่แท้จริง

ปัจจุบัน ผู้บริโภคมีธนาคาร และสถาบันการเงินเพื่อใช้สินเชื่อหลายแห่ง ประชาชนทั่วไปมีความรู้พื้นฐานพอสมควร อ่านออกเขียนได้ เลือกธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ตนพอใจได้ มีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค คุ้มครองรูปแบบของสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มากมายหลายฉบับ ข้อสัญญาหรือเงื่อนไข หรือสิ่งใดๆ ที่นอกเหนือจากกรณีที่ถูกกฎหมายห้ามแล้ว คู่สัญญาควรมีอิสระในการแสดงเจตนาของตนเองบ้าง และในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร สถาบันทางการเงิน หรือการให้กู้ยืมโดยทั่วไป ทุกกรณีล้วนมีต้นทุน และการแข่งขันตามสภาพตลาด หากธนาคารใด มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินไป ก็ไม่มีผู้ใดเข้ามาใช้บริการ บริษัท ธนาคาร หรือสถาบันการเงินนั้น ก็ไม่สามารถอยู่ได้ ในที่สุดก็ต้องปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยทั้งในกรณีปกติและกรณีผิคนัด ให้สอดคล้องกับต้นทุนของตนในขณะที่ให้สินเชื่ออื่นๆ และต้องพอสมควรหรือใกล้เคียงกับผู้ให้สินเชื่อรายอื่นๆ

4.5 ตัวอย่างกรณีศึกษา ลูกหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลผิคนัด

กรณีศึกษา คดีเงินกู้ที่ไม่มีหลักประกันของธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ธนาคารฯ ฟ้องคดีลูกหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลที่ผิคนัด และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เบี้ยปรับในอัตราดอกเบี้ยผิคนัด ในอัตราต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยปกติที่ลูกหนี้เคยชำระในขณะที่ไม่ผิคนัด และเนื่องจากทุกคดี เป็นคดีของศาลแขวง โจทก์ (ธนาคาร) ต้องห้ามไม่ให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งกรณีประเด็นการใช้ดุลพินิจกำหนดอัตราดอกเบี้ยในลักษณะเบี้ยปรับต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในกรณีสินเชื่อปกติ เป็นปัญหาข้อเท็จจริง จึงทำให้คดียุติลงในชั้นพิจารณาของศาลชั้นต้น โดยไม่อาจมีคดีบรรทัดฐานขึ้นไปให้ศาลฎีกาได้วินิจฉัยและสร้างบรรทัดฐานที่ถูกต้องได้ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงจากคำพิพากษาในศาลชั้นต้น จึงขอยกตัวอย่างคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลดอัตราดอกเบี้ยผิคนัดต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยปกติ โดยตัวอย่างที่นำมาแสดงทุกคดี มีอัตราดอกเบี้ยขณะฟ้องคดี และขณะเป็นลูกหนี้ปกติ มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20 - 22 ต่อปี เฉพาะที่ศึกษาจากสำนักงานทนายความ สำนักงานแห่งหนึ่งในปี 2550 มีคำพิพากษาปรับดอกเบี้ยผิคนัดต่ำกว่าดอกเบี้ยปกติ

มากกว่า 30 คดี แต่จะขอคัดมาเฉพาะเป็นกลุ่มๆ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 และอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างคดีที่ศาลพิพากษาให้ได้รับดอกเบี้ยผิดนัด ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

คำพิพากษาย่อศาลแขวงพระนครเหนือคดีหมายเลขแดงที่ 11254 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นายอนุสรณ์.....

จำเลย

เรื่อง คู่ยืม / ให้ชำระหนี้

โจทก์บังคับจำเลยชำระเงิน 91,190.06 บาทพร้อมอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 21 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 70,859.87 บาท นับแต่วันถัดฟ้องเป็นต้นไป

พิพากษาจำเลยชำระเงินจำนวน 91,190.06 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของเงินต้น 71,859.87 บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550) เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ 600 บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

คำพิพากษาย่อศาลแขวงพระนครเหนือคดีหมายเลขแดงที่ 12168 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นางธรรมสรณ์....

จำเลย

เรื่อง คู่ยืม / ให้ชำระหนี้

โจทก์บังคับจำเลยชำระเงิน 43,724.70 บาทพร้อมอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 22 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 33,536.34 บาทนับแต่วันถัดฟ้องเป็นต้นไป

พิพากษาให้จำเลย ชำระเงินแก่โจทก์จำนวน 41,124.34 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของเงินต้นดังกล่าว นับแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ 600 บาท

ตัวอย่างคดีที่ศาลพิพากษาให้ได้รับดอกเบี้ยผิดนัด ในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี

คำพิพากษาศาลแขวงอุตดิตถ์คดีหมายเลขแดงที่ 1315 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นายกุลนันท์....

จำเลย

เรื่อง คู่สม

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 51,541.94 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 41,130.38 บาท นับแต่วันที่ 15 มีนาคม 2550 เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 600 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนเท่าทุนทรัพย์ที่โจทก์ขณะคดี คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

คำพิพากษาศาลแขวงอุตดิตถ์คดีหมายเลขแดงที่ 1650 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นายการุณย์.....

จำเลย

เรื่อง ยืม

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 43,887.97 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 32,668.60 บาท นับแต่วันที่ 28 มีนาคม 2550 เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 600 บาท

คำพิพากษาศาลแขวงอุตดิตถ์คดีหมายเลขแดงที่ 1651 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นายชาญชัย.....

จำเลย

เรื่อง ยืม

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 38,691.87 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 29,427.44 บาท นับแต่วันที่ 28 มีนาคม 2550 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 600 บาท

ตัวอย่างคดีที่ศาลพิพากษาให้ได้รับดอกเบี้ยผิดนัด ในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี

คำพิพากษาย่อศาลแขวงพระนครเหนือคดีหมายเลขแดงที่ 10559 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นางปวรรณรัตน์.....

จำเลย

เรื่อง กู้ยืม / ให้ชำระหนี้

โจทก์บังคับจำเลยชำระเงิน 76,099.82 บาทพร้อมอัตรดอกเบี้ยร้อยละ 22 ต่อปีของต้นเงินจำนวน 59,421.21 บาทนับแต่วันถัดฟ้องเป็นต้นไป

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 61,644.01 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปีของต้นเงิน 59,421.21 บาท นับแต่วันที่ 4 มกราคม 2549 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จกับให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความให้ 800 บาท

คำพิพากษาย่อศาลแขวงพระนครเหนือหมายเลขแดงที่ 10769 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นางเมทิกา.....

จำเลย

เรื่อง กู้ยืม / ให้ชำระหนี้

โจทก์บังคับจำเลยชำระเงิน 72,046.15 บาทพร้อมอัตรดอกเบี้ยร้อยละ 22 ต่อปีของต้นเงินจำนวน 58,156.19 บาทนับแต่วันถัดฟ้องเป็นต้นไป

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 68,284.89 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปีของเงินต้นจำนวน 58,156.19 บาท นับถัดจากวันฟ้อง(ฟ้องวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550)เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 700 บาท

คำพิพากษาต่อศาลแขวงพระนครเหนือคดีหมายเลขแดงที่ 12260 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นายวสันต์.....

จำเลย

เรื่อง กู้ยืม / ให้ชำระหนี้

โจทก์บังคับจำเลยชำระเงิน 174,726.18 บาทพร้อมอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต่อปีของต้นเงินจำนวน 140,675.81 บาทนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 174,726.18 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปีของเงินต้นจำนวน 140,765.81 บาท นับแต่วันที่ 15 มีนาคม 2550 (วันถัดจากวันฟ้อง) เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 800 บาท

ตัวอย่างคดีที่ศาลพิพากษาให้ได้รับดอกเบี้ยผัดนัด ในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ที่ให้สิทธิคิดดอกเบี้ยในอัตรากฎได้จนถึงวันฟ้อง จากนั้นปรับลดอัตราดอกเบี้ย นับแต่วันถัดจากวันฟ้องในอัตราร้อยละ 12 ซึ่งต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่คู่สัญญาคิดตามปกติ

คำพิพากษาศาลจังหวัดมีนบุรีคดีหมายเลขแดงที่ ม.5112 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นายณรงค์.....

จำเลย

เรื่อง ยืม

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยผ่อนชำระหนี้ให้โจทก์ทุกวันที่ 15 ของเดือนซึ่งปรากฏตามใบแจ้งการคำนวณภาระหนี้เอกสารหมายเลข จ.10 ว่ามีการคำนวณยอดหนี้ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 หลังจากนั้นจำเลยไม่มีการชำระหนี้ให้โจทก์อีกเลยจึงถือว่าสัญญาเลิกกันนับแต่วันดังกล่าว ซึ่งจำเลยมีหนี้ค้างชำระเป็นต้นเงินจำนวน 123,792.48 บาท ดอกเบี้ยค้างชำระ 4,578 บาท ค่าปรับล่าช้าค้างชำระ 400 บาท โดย ณ วันดังกล่าวโจทก์คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี จึงให้โจทก์มีสิทธิคิดในอัตราดังกล่าวได้ต่อไปจนถึงวันฟ้อง แต่นับถัดจากวันฟ้องให้คิดในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 128,770.48 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปีของต้นเงินจำนวน 123,792.48 บาท นับแต่วันที่ 1 มีนาคม 2549 ถึงวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 20 มีนาคม

2550) และดอกเบี๋ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปีนับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ 1,500 บาท

คำพิพากษาศาลจังหวัดมีนบุรีคดีหมายเลขแดงที่ ม.5113 / 2550

ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)

โจทก์

นางสาวสุชาดา.....

จำเลย

เรื่อง ยืม

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยผ่อนชำระหนี้ให้โจทก์ทุกวันที่ 25 ของเดือนซึ่งปรากฏตามใบแจ้งการคำนวณภาระหนี้เอกสารหมาย จ.10 ว่ามีการคำนวณยอดหนี้ถึงวันที่ 31 มกราคม 2550 หลังจากนั้นจำเลยไม่มีการชำระหนี้ให้โจทก์อีกเลย จึงถือว่าสัญญาเลิกกันนับแต่วันดังกล่าว ซึ่งจำเลยมีหนี้ค้างชำระเป็นต้นเงินจำนวน 109,863.52 บาท ดอกเบี๋ยค้างชำระ 1,124.76 บาท ค่าปรับล่าช้าค้างชำระ 1,800 บาท โดย ณ วันดังกล่าวโจทก์คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี จึงให้โจทก์มีสิทธิคิดในอัตราดังกล่าวได้ต่อไปจนถึงวันฟ้อง แต่นับถัดจากวันฟ้องให้คิดในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 127,788.28 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 109,863.52 บาท นับแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 ถึงวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 20 มีนาคม 2550) และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ 1,300 บาท

จากคำพิพากษาของศาลดังกล่าว จะเห็นจุดบอดของกระบวนการพิจารณาของศาล กล่าวคือ คดีที่ฟ้องทั้งหมดเป็นคดีของศาลแขวง ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แม้ศาลจะพิพากษาให้ดอกเบี้ยผิคนัด ในอัตราดำเพียงร้อยละ 5 หรืออัตราร้อยละ 7.5 ต่ำกว่าอัตราที่ใช้อยู่ ปัจจุบันในกรณีลูกหนี้ชั้นคดีที่ไม่ผิคนัด ธนาคาร โจทก์ก็จำต้องทนรับคำพิพากษา เพราะการขอยื่นอุทธรณ์ยิ่งทำให้ลูกหนี้มีโอกาสรักษาทรัพย์สิน เพราะกว่าคดีจะกลับมาสู่ศาลล่าง ก็เป็นเวลาานานกว่า 3 ปี ธนาคาร โจทก์แม้ไม่พอใจคำพิพากษาแต่ก็จำต้องปฏิบัติตาม และในส่วนตัวผู้พิพากษาเองก็จะเห็นว่าคำพิพากษาดังกล่าวของตนเป็นธรรมและถูกต้องเนื่องจากไม่มีธนาคารฯ ขออนุญาตยื่นอุทธรณ์อุทธรณ์ในปัญหาการใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตของศาลเช่นกรณีเหล่านี้